

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szordán és szombaton este
Késziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Tarsáná

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Egész évre 12 korona, félévre 6 korona. Negyed
évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér
Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk

A győzelmes vég előtt.

Egyre többen beszélnek a háború végéről. A centrális hatalmak már a második országot tiporják le — Belgium után Szerbiát — és mivel közben Oroszországot is megbénították, hamarosan úgy alakul a helyzet, hogy Németország Franciaországgal, a török hadsereg pedig az Egyiptomot védő angol hadsereggel kerül szembe. Es hogy közben a Balkánon sem támad ellenünk baj, az iránt harmadik szövetségünk, Bulgária nyújt megfelelő garanciát.

A helyzetnek ilyenén alakulása igazán nem kevesebb, mint az entente halálós ítélete és mivel azok a politikusok, akik a mindenáron való háborút erőszakolták, letűntek az események színteréről, igazán lehet bízni abban, lehet tehát beszélni arról, hogy az entente nem várja meg, amíg ezt a halálós ítélet rajta végre is hajtják. Ez a körülmény pedig, már tudniillik, ha az entente részéről átlátják azt, hogy ők a háború folytatásától csakis a teljes katasztrófát várhatják, könnyen engedheti felülkeredni azt a reményt, hogy a béke közelebb van, mint azt sokan hiszik és gondolják.

Mivel pedig nem lehet szó, csakis olyan bekéről, amely a mi fejlődésünket biztosítja, gondoskodni kell arról, hogy ennek a fejlődésnek valamennyi faktora meg is legyen, hogy a gazdasági élet talajában valóban benne legyenek azok a magok, amelyekből ez a fejlődés kivirágozhatik. Azaz talán nincs is szükség különösebb gondoskodásra. A háború eseményei és tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a gazdasági élet rendezkezik úgy a fejlődés anyaga, mint a fejlődés eszközei fölött és ha ezt a körülményt egybevetjük azzal perspektívával, amelyet a jövő tár felénk, a legnagyobb bizakodással várhatjuk azokat a változásokat, amelyekre a béke korszaka gazdasági területen is bizonyára előidéző. Ezekben a változásokba belekapcsolódik az egész magyar gazdasági élet.

Már most, mikor még a háború vízvártára köztölt élünk, kell, hogy minden figyelmünk erre forduljon, mert csakis ezen téren való biztos munkálkodásunk ad reményt egyéb szociális és kulturális lendületünkhez.

3000 koronát csalt ki egy ujhelyi cigányasszony halatlan hiszékenysége.

Ha nem teljesen hiteles forrásból vettük volna a cikk adatait, magunk is hihetetlennek tartanók az alább elmondandó történetet, amelynek szenvedő hőse, egy borsi parasztnő olyan halatlan hiszékenységre tett tanúságot, aminőt a huszadik században még lehet elképzelni.

A mulatságosan furcsa eset a következő:

Két ujhelyi cigányasszony, Balog Emma és Dávid Julianna kiment Borsiba s ott beállították Molnár Jánosné házába s rábeszéltek, hogy vetessen kártyát magának.

Balog Emma volt a kártyavetés mestere aki a kártyákban hamarosan kisütötte, hogy Molnárénak az ura orosz fogságban van. Erről persze előre jól informálva voltak a ravasz cigányasszonyok; Molnárénét azonban roppant! elsodálkozott a kártyavető tudományán.

Balog Emma ekkor nagy titokzatosan előadta, hogy ő ki is tudja szabadítani Molnárénak az urát a fogságból, ha az asszony hajlandó némi áldozatot hozni. Egyelőre 100 korona kell hozzá. Molnárné kész volt erre az áldozatra. Odaadta a 100 koronát, egy kis Szent Antal szoborral együtt, amely Balog Emma szerint szükséges volt a varázslathoz. A cigányasszony aztán a pénzt meg a Szent Antalt bekaparta egy lyukba s megcsinálta a hokusz-pokuszokat, miatt Molnárénak hat kellett fordítani, hogy a kuruzslónő addig szépen magához vehesse a pénzt.

A cigányok ezután eltávoztak de Balog Emma akkor már látta, hogy jó médiumra akadt s csak ezután fogott hozzá az alapos munkához.

Par nap múlva Balog Emma már ismét Molnárénál volt azzal a jó hírrel, hogy a varázslat teljes mértékben sikerült, a férje már utban van, sőt neki, (Balog Emmának), már levelet is írt, amelyben egy kis pénzt meg elemosítást kér. A hiszékeny asszony nagy örömmel fogadta a hírt s rögtön odaadta a kéznél levő pénzt, 72 koronát, meg mindenfélét enniválót Balog Emmának.

Három nap múlva Balog Emma egy újabb levéllel állított be, amelyben Molnárénak a férje azt írta, hogy már magyar határ felé közeledik, de elfogyott az utiköltsége, továbbá panaszkodott, hogy a mult-kori küldeményben nem volt semmi majorság; talán nincsen csirké, meg liba a háznál?

Molnárné lelkendezve adott oda a kuruzslónőnek 130 koronát s egy csomó enniválót, libát, csirkét stb.-t.

Az igazi csaszárvágás azonban még csak ezután jött. Balog Emma egyszer csak remült ábrázattal állított be Molnáréhoz s elmondotta, hogy óriási baj van. A férje már itt van az országban, de a muszák észrevették, hogy megszökött utána jöttek s most nagyon sok pénz, 2000 korona kell hozzá, hogy meg szabaduljon.

A szerencsétlen asszony megfoghatatlan együgyűségében még ezt is ehítte. 1400 koronája volt még, 600-at kölcsönkért s az egész 2000 koronát, ismét sok enni- és inni vátoval együtt odaadta Balog Emmának, aki vigán tavozott a sok pénzzel.

Talán, ha lett volna még Molnárénak több pénze, azt is kicsalta volna a szélhamos cigányasszony, de mivel látta, hogy már a 2000 koronát is csak köcsön utjan tudta összehozni, többet feleje sem ment. Vegül maga Molnárné jött be Ujhelybe, hogy fekeresse Balog Emmát s megkerdezzé tőle, miért nem jön már az ura haza.

Mikor nagy nehezen rátalált Balog Emma lakására, ott nagy cigány lakodalmat látott. Balog Emma es rokonsága reggeltől estig daridóztak a tőle kicsalt sok pénzből, meg a sok jóféle enni — innivalóból. Ez már az együgyű paraszt asszonynak is feltűnt s ebeszeite az ő nagy titkát egy-két ismerősének, aki persze rögtön felvilágosították, hogy szélnamosság áldozata lett.

Molnárné ekkor eiment az ujhelyi csendőrrésre s fejelentést tett. A kiküldött Azary Sandor őrsvezető és Dudas Mihály népfelkelő csendőr rögtön hazatartást tartott a cigányosnál s a kicsalt pénzből Balog Emma testvéreinek összesen 701 korona meg is került. Maga a ravasz kuruzslónő értesült a fejelentésről s a pénz zömevel együtt eltűnt. A veszedelmes cigányasszony kézrekerítése végett most erőlyesen folyik a nyomozás.

Levél Krasznójarszkból.

Hogy élnek katonáink az orosz fogságban.

Az alábbi nagyérdékű levelet Csutka y Béla zászlós, Bánóczy Kálmán helybeli pékmester unokája írta a szibériai Krasznójarszkból Beregszászon lakó édes anyjának s egy Szibériából hazatért rokkant katonára hozta haza.

Természetes, hogy ilyen részletes és őszinte, érdekes levelet/més uton néni is lehet az orosz hadifogságból

hazajuttatni s így az alábbi levél ritkaságszámba megy. Itt adjuk a nagyérdékű irast, amlyt amellelt megnyugtatótl is szolgálhat mindazok számára, akiknek hozzátartozójuk orosz hadifogságban van.

Krasznójarszk, 1915. augusztus 6.

Kedves Jő Anyám!

Végre alkalom van egy beregszászi invalidussal cenzura nélkül levelet küldeni.

Elfogtak apriis 6-án Volozote mellett egy 1035 méteres hegyen. A löcsapatnak a harui levő kitűnő állásokba kellett visszavonulni és ott bevárni a németeket. Nekünk a visszavonulást kellett fedezni. „Uram ott csak veszeresztet lehet kapni,” mondta a német dandárparancsnok. „Azért hoztu. Őket ide, szinmagyar ezred legjobb zászlóalját.” Főlmutatott a hóval fedett hegytetőre, melyet iszonyuan lőtt az orosz tüzérség. És fát tettük hozzá mi. „Kitartani az utolsó emberig” ez volt a parancsuk. Felértünk éjjel. Hozáfogtunk a megerősítéshez. Nagyon lassan ment. Fagyott, sziklás talaj! Reggelig csak egysoros drótkerítést tudtunk magunk elé húzni. Szép reggel volt. Első szép meleg napsütéses nap. Előveszem a tavasövet, lenézek a völgybe. Irtózáttal hőkkenek vissza. Lent mint a hangyák sűrűn egymás mellett 6-8 soros rajvaiban nyüzsgönek a muszák. Jönnek az oroszok. Reggel 7 ó. déli 11-ig tartott a felvonás. Mintha mindnyájan dejtöttek volna Przemysl alól. Közben a tüzérség folyton lőtt. Már a zászlóalj fele epuszuitt. Nekünk itt csak két ágyunk volt. De nagyszerűen működtek. Az oroszok egyrésze elfőtünk vagy 100-150 lépésre ásta be magát, a többi pedig balszárnyunkban, hol nem volt semmi csapatunk; A mi századuk volt a balszárnyon közvetlen, tőlük balra v. 100 lépésre az oroszok. Most megkezdődött az egyetlen harc, melynek kimenetelét minden baka előre tudta. Kitartani az utolsó emberig. Ilyen állásban a tisztetés nagyobb ellenséggel szemben. Még géppuskánk se volt. Nekik volt vagy tíz. Este 7 órakor rohmoztak ránk, mi árdeig lőtük őket, míg 5-6 lépésre lötök hozzánk. Aztán ellenrohmozni láttuk. Örület. Hatvanan ezek ellen. De megtettük. Sajnos nem csinálhattam végig. Egy kézigranát, mely közvetlen előttem robbant, arcomba csapta a sarat és kötörmelékét. Talán ez volt a megmentőm. Elvágódtam. Pár per muiva magamhoz térék. Nem látok semmit, szememet nem bírom kinyitni, arcom fáj. Bal szememből sikerült kidörzsölni a sarat. Pislogva láttam vele. Felugrom. Ekkor már csak halottakat, egy pár bakát, kiköt terelnek össze a muszák/és rajtunk

keresztül rohanó oroszokat látok. Szőke akarok. Késő. Rámrohannak. Lefognak. Vissnek.

Az orosz dandárparancsnok szerint, ki ellentünk a támadást vesette, 6 zászlóalj volt. Miszerintünk legalább 10. És 2 századunknak meg sikerült megmenekülni. Nekünk elcseszt 2 századból 300 emberünk. Nekik összesen vagy ezer. Nem osoda. Tümegekbe löttünk.

Itt nincs rossz dolgunk. De rém unalmas. Most szeretnék ott lenni. Most, mikor eb módjára hajtják maguk előtt vitéz csapataink ezt a gyáva népet. Van sportterünk kettő is. Tenisz, football, minden, ami csak kell. Da mit ér ez, ha nem lehetek ott. Nem csinálók semmit, csak sakkozom. Ez egyedüli szórakozásom. Próbáltam tanulni. Nem megy. Mi van az orosz harctéren? Mikor lesz béke? Mi van Romániával és Bulgáriával? Csak az ő győzelmeiket írják. Most adják be a népek, hogy Varsót fel fogják adni. Már fel is adták biztosan.

Eleinte 3 hónapig nem kaptunk pénzt. Mikor elfogtak 30 koronám volt. Ez 10 rubel. Most már kapunk havi 50 rubelt. Ez elég. A koszt csak 18 rubel egy óra. Ebéd, vacsora. Magyar konyha. A fizetésünkben sokat levonnak a kórház és a legénység részére.

Ujságunk is van most már több. Egyik a „Sibéria” a másik a „Magyar Telegramm” és a „Sport” e. hetilap. Ezek orosz újságoknak fordításai és itt a fogoly táborban elforduló eseményeket írják le. Az orosz újság elég őszinte, csak tudni kell olvasni. Világosan nem ír meg semmit, de következtetni lehet, ha az ember a térképet is tanulmányozza. Csodálatos ugyan, hogy őh folyton győznek és mégis mindig hátrább vannak. Mert ezt írják pl.: „Az utóbbi napokban érkezett Szent-petervári jelentések fölülte fontos adatokat tartalmaznak a nyugati frontnak a közel jövőben várható eseményeiről. Orosz katonákörök véleménye megegyezik abban, hogy a szövetségesek hadseregével szemben a döntést egy későbbi alkalmasabb időpontra kell kitolni, amikor majd az oroszok lesznek ügyben és muniócióban túlsúlyban.

A két hete huzódó döntő harcnak mostani stádiumában is kívánatosnak kell tartanunk, hogy a végleges döntést a fenti módon későbbre halasszuk, s az ütközetet egyelőre félbesszakítjuk. Csapataink harcból kivonásának következménye a Viztula kőszepreállításának feladása és Varsó kiürítése lenne. A múltkor jött egy jelentés, hogy „csapataink Ivan gorod posztójából a Viztula bal partján levő posztókba vonultak vissza.” Félnék az emberek egy új Sedántól. Vagy már be is következett ez. Így adják be a san a népek. Az itteni lakosság is oroszellenes. Nagybőbrést deparáltak, Erdékes városok. Végtelen síkságok, egy-egy faház csoport. Fa ninosen csak fenyő és nyírfa. Az időjárás is érdekes. Nyáron 40–45 C. meleg és télen ugyanannyi hideg. Reggelenként már hideg van. Fázik az ember. Őss és tavasz nincs. Emlenben annyira muslica és olyan por, hogy a napot nem lehet látni. Mintha felhős, borús idő lenne. En innen hazra nem igen irhatok, mert egy héten csak

3 lapot lehet feladni s ennek a fele se ér hazra. Azért ne tessék aggodni ha ritkán tessék lapot kapni. Különbben itt minden úgy van mint otthon. Szolgálatot tartunk, be vagyunk osztva századokba, szóval mindent mi csinálunk. Külön postánk van.

Vannak itt magyar, német, török és osztrák foglyok. A tisztiek a pavilonokba és a legénység nagy kő barakkokban van elhelyezve. Ez körülötte levő boltokkal és vendéglőkkel (Laffkák) az ugynevezett „Gordok” (Egész neve „Nevi Gorodok” 8–10 ezer lakossal) és vagy 1000 civi. Az egész körül van véve orosz katonákkal. A városba naponta 2 tiszt mehet. En még nem voltam s nem is megyek. (Krasnojárszkba ez hét kilométerre van innen.)

Az ismerősöket tiszteltem. Milliószer oszkojja mindnyájukat szerető fia

Jéla

HIREK.

— **Lemond, vagy nem mond le?** Ily cím alatt megirtuk azt a kínos incidenst, mely a legutóbbi városi pénzügyi bizottság ülésén történt s amely azzal végződött, hogy Székely Elek h. polgármester nagy mérgesen ott hagyta az ülést, azzal a kijelentéssel, hogy „gazember, aki ezek után tovább szolgál a városnál.”

Az incidens lefolyásáról szóló tudósításunkhoz akarunk most még némi kommentárt hozzáfűzni az eset közvetlen múltjának információi alapján. Tudvalevőleg a városi fa árának a felemeléséről volt szó s Székely Elek itt tette azt a kijelentést, hogy „piszkos gazember az, aki azt állítja, hogy ő a város fájának konkurrenciát csinál.” Mivel pedig a h. polgármesternek az a kifakadása Hönsch Dezső bizottsági tag ama felszólalása kapcsán hangzott el, hogy a h. polgármester ehhez az ügységhez, mint érdekelt fél, nem szólhat hozzá, multkori tudósításunk egyesekben esetleg azt a impressziót kelthette, mintha Székely Elek ezzel a kifakadással Hönsch Dezsőt akarta volna érinteni. Az eset tanuaink információja alapján megállapíthatjuk, hogy erről szó sincs; mivel Hönsch Dezső egy szóval sem mondotta, hogy a h. polgármester konkurrál a várossal, mint fakeskedő és így sem maga Hönsch Dezső, sem a bizottság többi tagja nem érthette és nem értette magára a h. polgármester kijelentését, amely egészen általánosságban hangzott el s ez a dolgok összefüggésénél fogva nem vonatkozhatott a bizottság egyik tagjára sem.

Mindenféle félreértések elkerülése végett szükségesnek tartottuk ezt a multkori tudósításunkhoz pótlólag hozzáfűzni.

— **Az Izs. Nőegylet dec. 4-iki estélye.** Az egylet választmánya elhatározta, hogy a hadbavonulak segélyezése és az uionnan létesült szegényháza javára 1915. d.-c. 4-én este 8 órakor teaestélyt rendez a Zempléni-gyulai Kaszinó és Keresk. Kör összes helyiségeiben. Szóra kizárásul tánc helyett tombola, ügyesen összeállított hangverseny és előadás lesz. Az egylet 41 ön

névre szóló meghívókat nem boosájt ki, hanem ez uton is kéri a közönséget, hogy az estélyen, melynek jó-tékonyosul jellege van, minél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjék.

— **Városi közgyűlés.** Tegnap, hétfőn délután rövid lefolyású városi közgyűlés volt, amelyen a vármegye által a napiacok ügyében hozott határozattal foglalkoztak s elhatározták, hogy azt megfelelőbbá s. Napirenden kívül felszólalt Alexander Vilmos és felvilágosítást kért a h. polgármestertől a pénzügyi bizottság ülésén történt it cideus dolgában. Székely Elek elmondotta az esetet, lényegében ugyanugy, ahogy a legutóbbi lapunkban mi megirtuk. Hericz Sándor szót ezután a tárgyhöz s elmondotta, hogy az ő tudomása szerint a pénzügyi bizottság ülésén a h. polgármestert nem akarták be-üldözésében érinteni. Végül a közgyű-

lés dr. Gross Dezső indítványára levette a napirendről a kérdést, asszal, hogy ilyen személyes természetű ügyekkel nem kíván foglalkozni.

Nyílt-tér.

Zongora-hangolás.

Wertheimer Károly előnyösen ismert zongora készítő és hangoló Budapestről Ujhelybe érkezett. Hangol, javít és tisztít szakértelemmel és lelkiismerettel egy helyben, mint vidéken; — továbbá ajánl új, valamint átjátszott zongorákat, ugyszintén becserél régiakat kedvező fizetési feltételek mellett. Szíves előjegyzéseket elfogad lapunk kiadóhivatala.

Az olaszok kudarcai.

Budapest, nov. 22.

Olasz hadszíntér:

Az olaszok épp oly szívósan, amely eredménytelenül folytatták támadásaikat az egész görzi hídfő ellen. Különösen elkeseredett volt a harc az Oslavia szakaszon, ahol a kipróbált dalmát landwehr a 17-es számú vitéz krajnai ezred által támogatva hadállásunknak azt a részét, amely tegnapelőtt még ellenséges kézen maradt, visszafoglalták a Podgora déli része ellen ötször támadtak az olaszok, akiknek elkeseredett előtörései, azonban részint tüzünkben részint kézigránát harcokban összeomlottak. A doberdói fensík szakaszán az ellenség erőfeszítései főleg a Sanmartinói terület ellen irányultak. Erős túzérsgű előkésztés után itt sikerült az olaszoknak harcvonalunkba behatolni. Ejjeli ellentámadással azonban az elvesztett hadállást egy csekély kiszögölő árokkrész kivételével ismét visszaszerezteük. A görzi hídfőtől északra, Zagorától délre gyengébb ellenséges haderő átkelt az Isonzón, de estére a folyó balpartját ezektől az olaszoktól ismét megfeszítetők. A tirolai arcvonalon az ellenség a legutóbbi időben különösen a Col di Lana ellen intenzi támadásait bizonyára azért, hogy igazolja itt sikereiről szóló számos híradását. Az olasz nehéz túzérsgű túzeleise itt tegnap hevesebb volt, mint valaha. A hegycsucs ellen intézett három támadását visszavertük.

Délkeleti hadszíntér:

A Cajnice területén harcoló cs. és kir. csapatok kiverették a montenegróiakat a Goles hegy északi lejtőjén elfoglalt állásaikból. Goresztól keletre is folytak ütközetek. Novaváros felől egy osztrák-magyar csoport Prybpoljéhez közeledik. Novibazárban Kövess tábornok hadserege 50 mozsár 8 tábóri ágyut, 4 millió puskatöltényt és sok más hadiszert zsákmányolt. A városot keletre még megmaradt ellenséget német csapatok elűzték, akiknek kezében az ellenség 300 hadifoglyot hagyott hátra. Az Ibar völgyében előnyomuló osztrák-magyar hadoszlop tegnap a folyamán Mitrovicától husz kilométernyire északi irányban rohammal elfoglalta a szerbeknek egymás mögött levő három állását. A sötétség beálltával rajtaütéssel még egy negyedik hadállást is birtokába vett, miközben 200 szerbet elfogott és 6 ágyut 4 géppuskát 1 lőszerezlopot és számos lovat zsákmányolt.

Gallvitz tábornok hadserege a Prepoljac nyeregétől délre vívott sikeres harcokban 1800 szerbet elfogott. Prisztinától keletre és délkeletre az első bolgár hadsereg támadása napról-napra tért nyér.

Höfer.

A tegnapi nap zsákmánya Szerbiában.

Berlin, nov. 22.

Keleti hadszíntér:

Az oroszok gyenge előretörését az Illuxti temető felé, Dünaburgtól északnyugatra visszautasítottuk. Egyébként a helyzet változatlan.

Balkán hadszíntér:

Sohanacánál az Ibar völgyében szerb utóvédeket visszavetettünk. Podujevo mindkét oldalán kikényszerítettük a kijutást Lab völgyébe. Tegnap több mint 2600 szerbet elfogtunk, 6 ágyut, 4 gépfegyvert és nagymennyiségű hadiszert zsákmányoltunk. A Novibazari arzenalban 50 nagy mozsár és 8 régebbi gyártású ágyu jutott kezünkbe.